

1576 TARİHLİ DEFTER-İ EVKÂF-I RÛM'A GÖRE AMASYA
SANCAĞI'NDAN HARAMEYN'E YAPILAN VAKIFLAR

Adnan GÜRBÜZ

Rûz-ı rihlet oldu gittüm Şâm-ı gurbetten yana
Yola düştüm nâle ü âh ile mânend-i sabâ
Yol gibi boynum burub kaldum garib ü müptelâ
Döndüm ey YAHYA ıraklardan dedüm, ettüm dua
"Ey Resûlün Türbesi, ey Şehr-i Fahrü'l- enbiyâ
Elvedâ u elvedâ u elvedâ u elvedâ "

Taşlıcalı Yahya Bey

İslâmiyetin zuhûr edip yayıldığı, Allah elçileri peygamberlerin Hak dini tebliğ ettikleri, insanlığa örnek bir hayat nizâmı ortaya koydukları kutsal şehirler olan Mekke ve Medine, İslâm âleminin manevî merkezi durumundadır.

Hz. Peygamber'den başlayarak bütün İslâm devletleri bu iki kutsî beldeye gereken ihtimamı göstermişlerdir. Osmanlılar ise bu hususda mümtaz bir yere sahiptir. Bunun göstergesi olarak Osmanlı padişahları, iki mukaddes şehrin hizmetkârı manasında " Hâdimü'l-Harameyn " unvanını taşıyorlardı. Bu hususi alâkanın sebebi, kutsî yerlere ait hizmetlerin yerine getirilerek manevî yönden tatmin olma ve böylece de müslüman toplulukların takdirini kazanarak kendilerine sıcak bakmalarını sağlama düşüncesidir.

Bu alâka , Osmanlılar'ın Arabistan'ı fethetmesinden sonra , Mekke ve Medine şehirlerinde bulunan dinî ve hayrî müesseselere ve toplum lehine, Devletin çeşitli bölgelerinden yapılan vakıflarla kendisini göstermiştir (1).

Araştırmamıza konu olan, 1576 Tarihinde Amasya Sancağı'ndan Harameyn'e yapılan vakıflar da bu çerçevededir (2).

-
- 1) B.Yediyıldız, " Vakıf ", İslâm Ansiklopedisi (=İ.A.), XII/2,s.112; Mekke ve Medine şehirlerinin , coğrafi konumları ve geçirdiği tarihî evreler için bkz. R.Roolvink, **Historical Atlas of the Muslim Peoples**, Amsterdam 1957, s. 17-23; H.W.Hazard, **Atlas of Islamic History**, Princeton 1952, s.34-35; Fr. Buhl, "Medine ", İ.A., VII, s.459-471; A.J.Wensinck- H. Lammens, " Mekke ", İ.A, VII, s. 630-643.
 - 2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi 583 numarada kayıtlı bulunan, 1576 (H.984) Tarihli Defter-i Evkâf-ı Rûm adlı Evkâf Defteri'nde Amasya'nın Dânişmendîler'den itibaren Osmanlılar'a kadar olan vakıfları kaydedilmiştir. Biz bu kayıtlardan hareketle, aynı arşivde bulunan Amasya'ya ait iki adet 1576(H.984) Tarihli Mufassal Tahrir Defterlerini de inceleyerek, Amasya'dan Harameyn'e yapılan vakıfları ve vakıflara gelir getiren vakıf köyleri ile köyün vergi nüfusu ve gelir miktarının tesbitini yaptık. Ayrıca ,vakıf köylerin bugün mevcut olup olmadıklarının da tesbiti yapılmıştır.

Osmanlı padişahı ve halifesinin Mekke'deki temsilcisine (Mekke Emiri, Şerif), bu iki şehirdeki câmi personeline (imam, müezzin, kayyım, ferraş vs.), Medine-i Münevvere hizmetçisine (Medine'de Hz.Peygamber'in türbesinin bakıcısı) maaşlar tahsis ediliyor, ayrıca seyyidlere, Mekke ve Medine fukaralarına ve delillere ödenekler ayrılması şeklinde vakıflar yapılıyordu (3).

Vakıf yoluyla tahsis edilmiş olan gelirler ve hediyeler her yıl hiç aksamadan Haremeyn'e ulaştırılıyordu. Osmanlı padişahı "Hâdimü'l- Haremeyni's-Şerifeyn " sıfatı ile "Mahmil-i Hümâyun" adı altında, içinde para ve hediyelerin bulunduğu " Sürre " gönderirdi(4).

Osmanlılar'da ilk sürreyi Yıldırım Bayezid'in gönderdiği bilinmektedir. 80.000 altın olarak gönderilen bu sürreden sonra Çelebi Sultan Mehmed, haremeyn'e 14.000 altın göndermiştir (5). Bunu 3500 Filori ile oğlu II.Murad takib etmiş ve bu miktarın her yıl gönderilmesi âdet haline gelmiştir (6). Fatih Sultan Mehmed ise, İstanbul'un fethinden sonra Mekke Emiri'ne verilmek üzere ganimet mallarının bir bölümü ile 2000 altını ve Mekke-Medine seyyidlerine, nâibler, din hizmetlileri ve yoksullara dağıtılmak üzere 7000 altın göndermiş ve karşılığında da sadece dua edilmesini istemiştir. II. Bayezid'de aynı amaçlarla kullanılmak üzere her yıl 14.000 Filori göndermiş, II.Selim ise bunu iki katına çıkararak âdeti sürdürmüştür. Haremeyn ahali bu sürrelere " Sadakât-ı Rûmiyye " adını vermişti (7).

-
- 3) Mekke ve Medine'de görevlendirilen kişiler, fonksiyonları, sayıları ve aldıkları akçe olarak ücretleri hususunda bkz. B.Yedi yıldız, "Vakıf Müessesesinin XVIII. Asır Türk Toplumundaki Rolü ", **Vakıflar Dergisi** (=V.D.),XIV (1982), s.3-26; Tablo : XV; Mekke ve Medine'deki Osmanlı idaresi hakkında bkz. Eyyub Sabri Paşa, **Mir'âtü'l-Haremeyn**, I-II, İstanbul 1301-1304, I,s.670; " Mekke Şerifleri Osmanlı Devleti'nin birer memuru değil, Urban (yani Bedevi) ile Hicaz'da sikkesiz hükümdarlar gibiydiler ", bkz. M.V.Ecer, " Osmanlı Döneminde Mekke'nin Yönetimi ", **X. Türk Tarih Kongresi Bildiri Özetleri**, Ankara 1986,s.108.
 - 4) Mahmil-i Hümâyun, Sürre Alayı'nda sürreyi taşıyan devenin yüküne verilen isimdir. Sürre kelimesinin aslı surra olup, kese , çıkın manasına gelir. Hediye manasında da kullanılmıştır,bkz. M.Z.Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, III, 3.bsk., İstanbul 1983, s.280; İ.Ateş, " Osmanlılar Zamanında Mekke ve Medine'ye Gönderilen Para ve hediyeler ", V.D., XIII (1981), s. 16; M.Atalar, **Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümâyun ve Surre Alayları**, Ankara 1983, (A.Ü.İlahiyat Fakültesi Basılmamış Doktora Tezi), s.1-87.
 - 5) İ.H.Uzunçarşılı, **Mekke-i Mükerreme Emirleri**, Ankara 1972,s. 13-14; M. Atalar, " Türklerin Kâbe'ye Yaptıkları Hizmetler ", **A.Ü.İlahiyat Fakültesi Dergisi**, XXX(1988), s. 287, not:4.
 - 6) E.Sabri Paşa, a.g.e., s. 670; İ.Rifat Paşa, **Mir'âtü'l-Haremeyn**, II, Kahire 1344, s. 309.
 - 7) İ.H.Uzunçarşılı,a.g.e., s.13-14.

Sürre-i Hümayun, her yılın Receb ayında ve XIX. asrın sonlarında Şaban ayı içerisinde , Hac başlamadan İstanbul'dan hareket ediyordu (8). Sürre, " Sürre Emîni " adı verilen, dindarlığı ve dürüstlüğü ile tanınmış devlet adamlarından birinin idaresinde olmak kaydıyla, kalabalık mâiyetiyle beraber muhafız askerlerin refakatında gönderilirdi (9). Bu gönderme işlemlerinin gerçekleştirildiği " Sürre Alayı " denilen merâsimlerin yapılması da âdet haline gelmişti(10).

Harameyn vakıfları, kazandığı önem dolayısıyla, geniş bir teşkilatlanma içine girmiş ve 1587 Tarihinde " Harameyn Nezâreti " tesis edilmiştir. Nezâretin başına önce kapu ağaları, sonra bâbü's-saâde ve dârü's-saâde ağaları nâzir sıfatı ile getirilmişlerdir (11).

Harameyn'e tahsis edilen vakıf gelirleri arasında " Sadakât-ı Cevâlî " ismi altında gayr-i müslimlerden alınan cizyenin çoğu Kanunî Sultan Süleyman'dan itibaren Harameyn ahalisine tahsis olunmuştur(12).

Bu kutsal beldeye yapılan vakıfların bir kısmının gelir kaynaklığını yapan Amasya , Anadolu coğrafyasının Orta Karadeniz bölgesine yakın kısmında, Yeşilirmak'ın aktığı kayalık iki dağ zincirinin arasına sıkışmış bir vadiye yer alır (13). Eski adı "Ameseia " olan şehrin tarihi M.Ö.2000 yılına kadar uzanmaktadır. VIII. asırdan itibaren Bizans'ın askerî vilayetlerinden biri olmuştur. Amasya topraklarına yapılan Müslüman akınları Emevîler zamanında başlar. 712 yılında Emir Müslime komutasında geçici olarak zaptedilen şehir, Abbasiler zamanında da birkaç kez Abbasiler ile Bizanslılar arasında el değiştirir.

8) M.Z.Pakalın, a.g.e., s. 283; M.Atalar, a.g.e., s. 87-114; Hicaz'ın son dönemdeki Osmanlı idaresi altındaki yaşayışı ve bilhassa paraca aldığı yardımlar hususunda bkz. W.L. Ochsenwald, " Ottoman Subsidies to the Hijaz 1877-1886 ", I.J.M.E.S., VI/2 (1975), s. 300-307.

9) İ.H.Uzunçarşılı , a.g.e., s.35.

10) Merâsimin yapılışı, merâsime katılanlar, merâsim sırasında Harameyn'e gidecek görevlilerin giydikleri hil'atler, Harameyn'e gönderilen hediyeler ve Harameyn'de karşılanışı hakkında geniş bilgi için bkz. Esad Efendi, **Osmanlılar'da Töre ve Törenler** (Teşrifât-ı Kadîme), Haz. Y.Ercan , İstanbul 1979, s. 36-40.

11) İbnü'l-Emin M.Kemal -H.Hüsameddin, " Evkâf-ı Hümayun Nezâreti'nin Kuruluş Tarihi ve Nâzirlerin Hal Tercümeleri ", Haz. N.Öztürk, V.D., XV(1982), s.92; Harameyn Divanı' na nâzir sıfatıyla katılan Dârü's-saâde Ağalığı'na bağlı olarak, vakıfların teftiş ve kontrol işlerini yürütmek maksadıyla, Evkâf-ı Harameyn Müfettişliği, Muhasebeciliği, Mukataacılığı, Dârü's-saâde Yazıcılığı adı altında dört daire kurulmuştur,bkz. B.Yediyıldız, " Vakıf ", s. 112.

12) İ.H.Uzunçarşılı, a.g.e., s.15.

13) Amasya'nın coğrafi konumu için bkz. B.Darkot, " Amasya ", İ.A., I, s.392; T.Yücel, **Türkiye Coğrafyası**, Ankara 1987, s. 25-31.

Şehrin Bizans İmparatorluğu'ndan kesin olarak ayrılması Selçuklu fetihlerinden sonra olmuştur (14). Bölgede hâkimiyetin Türkler tarafından ele geçirilmesinden sonra Amasya , Anadolu'nun Türkleştirilme ve İslâmlaştırılması çabalarının başlıca merkezlerinden biri olmuştur (15). Bu merkez olma vasfı, Dânişmendliler'le başlamış, Selçuklu ve Osmanlılar'la devam etmiştir (16).

Amasya, incelediğimiz Evkâf Defteri'nin yazım tarihi olan 1576 yılında Rûm Eyâleti'nde (Rûmiye-i Suğrâ) Sivas Paşasıncağı'na bağlı (Akdağ, Gümüüş, Merzifon ve Lâdik kazaları ile, Arguma, Geldiklân, Berguma, Yavaş, Aştakul Kadım nahiyeleriyle birlikte Kelikras ve Savcı Sungur divanları bulunan) sancak durumunda idi (17).

-
- 14) Bölgenin Türkler tarafından ne zaman alındığı meselesi biraz karanlıksa da, " Dânişmendnâme " ye ve ona dayanan daha sonraki kaynaklara göre Amasya, Melik Dânişmend Gazi tarafından ele geçirilmiştir, bkz. M.H.Yinanç, " Amasya", İ.A., I, s. 394; Hüseyin Hüsameddin, **Amasya Tarihi**, III, İstanbul 1330, s. 207-209; Dânişmendnâme hakkında bkz. I.Melikoff, **La Geste de Melik Danişmend**, I.Paris 1960; H.M.Yinanç, " Dânişmendliler ", İ.A., III, s.468-469.
- 15) O. Turan, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul 1971, s. 333-378; C. Cahen, **Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler**, çev.Y.Moran, İstanbul 1979, s.115.
- 16) Amasya, Osmanlılar zamanında da siyasi ve kültürel merkez olma vasfını kaybetmemiştir. Bu önemli özelliğinden dolayı Amasya,Osmanlı tahtına çıkacak olan şehzâdelerin valilik sıfatıyla buldukları yer olmuştur. Bunlardan Bayezid (1386), Çelebi Mehmed (1399-1402, 1403-1413),Murad (1415-1421), Ahmed Çelebi (1481-1511), Murad (1511-1512), Mustafa (1538-1552), Bayezid (1557-1558), Murad (1556-1568) Amasya'da vali olarak bulunan şehzâdelerdir, Bkz.İ.H.Uzunçarşılı, " Sancağa Çıkarılan Osmanlı Şehzâdeleri ", **Belleten**, 156 (1975), s. 660-696.
- 17) Amasya'nın Türkiye Selçukluları zamanında idarî taksimattaki yeri, idarî birim içinde aldığı isimler ve idareciler için bkz. T.Baykara, " Türkiye Selçukluları'nda İdarî Birim ve Bununla İlgili Meseleler ",V.D., XIX (1985), s.49-60; Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren tesis edilen Rumeli ve Anadolu Eyâletleri'nin yanısıra, XVI. asrın sonlarında, Amasya, Tokad ve Sivas bölgelerini içine alan Rûmiye-i Suğrâ Eyâleti teşkil edilmiştir,bkz.T.Gökbilgin, " 15. ve 16. Asırlarda Eyâlet-i Rûm ", V.D., VI(1965), s. 183-193; Rûmiye-i Suğrâ Eyâleti' nin " Paşa Sancağı " tabir edilen idarî merkezi, XV. asırdan itibaren 1520 yılına kadar Amasya'dır. XVI.asırdan itibaren Canik, Çorum, Karahisar-ı Şarkî, Trabzon ve Malatya Sancakları da bu eyâlete bağlanarak idarî merkezi Sivas olmuştur, bkz. A. Birken, **Die Provinzen des Osmanischen Reiches**, Wiesbaden 1976, s.142; M.Kunt, **Sancaktan Eyâlete 1550-1560 Arasında Osmanlı Ümerâsı ve İl İdaresi**, İstanbul 1978, s. 139; Aynı Ali Efendi, **Kavânî-i Âl-i Osman der Hulâsâ-i Mezâmîn-i Defter-i Divân**, İstanbul 1280; İ. Şahin, " Tımar Sistemi Hakkında Bir Risâle ", **Tarih Dergisi**, 32 (1979), s.914; Ayrıca Anadolu'nun , fethinden itibaren XIX. asra kadar idarî taksimatını ve bununla ilgili kavramları geniş bir biçimde inceleyen eserde de Amasya'nın idarî taksimattaki yeri izlenebilir, bkz. T. Baykara, **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdarî Taksimatı**, Ankara 1988; Eyâletlerin ve sancakların idaresi ve işleyişi hakkında bkz. İ. Ortaylı, **Türkiye İdare Tarihi**, Ankara 1979, s. 183- 193; Y. Yücel, "XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İdarî Yapısında Taşra Ümerâsının Yerine Dair Düşünceler ", **Belleten**, 163 (1977), s.495.

Bu yerleşme birimlerinin tahririni gösteren 1576 Tarihli Tapu-Tahrir Defterleri'nde ise, Evkâf Defteri'ndeki bu birimlere ilaveten Kedağra, Zeytun, Simre-i Lâdik , kaza, Gazilerovacıği ve Kocakayası nahiye olarak karşımıza çıkmaktadır (18).

Amasya Sancağı'ndan çoğunluğu Medine-i Münevvere'ye olmak üzere Mekke-i Mükerreme ile birlikte Haremeyn'e tahsis edilen vakıf gelirleri köy ve mezre'aların, mâlikâne hisseleri, divânî hisseleri, iki başdan ve divânîsi timar yazılan mâlikâne hisseleri şeklindedir(19). Bu vakıf gelirleri, aşağıda görüleceği üzere,çeşitli kaza ve nahiyelere bağlı 2 divan, 33 karye ve 3 mezre'anın (20) hisse gelirleri 257.542

18) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi Tahrir Defteri (=TD) nu: 26,34.

19) Mâlikâne ve Divânî sistemine bağlı toprakların vakfedilmesi hadisesinde, mâlikâne sahibi örfi vergileri alamamakta, yalnızca öşür vergisi ile yetinmektedir. Toprak sahipliği olmaksızın gelirin mülkiyet hakkına mâlikâne hissesi denilmektedir,bkz. N.Beldiceanu, **XIV. Yüzyıldan XVI.Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Timar**, çev. M.A.Kılıçbay, Ankara 1985, s.27; Burada aslolan toprağın mahsulünün, beşde, yedide ve onda biri olarak kabul edilen gelirin vakfedilmesidir. Örfi olarak vasıflandırılan diğer vergi ve haklar divânî hisse adı altında devlet tarafından alınmaktadır, bkz. Ö.L. Barkan, " Türk-İslâm Toprak Hukuku Tatbikatının Osmanlı İmparatorluğu'nda Aldığı Şekiller: Mâlikâne - Divânî Sistemi", **Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası**, 2 (1939), s. 120-121; Ancak bir köyün divânî hissesi devlet tarafından bir timara veya ortak olarak birkaç kişinin tasarrufuna verildiği gibi, mâlikâne hisseler de çeşitli şekillerde bölünebiliyor, bir şahsın mâlikâne mülkü veya bir müessesenin vakfı olabiliyordu, bkz. M.Genç, " Osmanlı Maliyesinde Mâlikâne Sistemi", **Türkiye İktisat Tarihi Semineri, Metinler / Tartışmalar**, Ankara 1975, s.231-292; A. Suceşka, " Mâlikâne : Osmanlı İmparatorluğu'nda Mirî Toprakların Yaşam Boyu Tasarruf Hakkı ", çev. M.Özyüksel, **İktisat Fakültesi Mecmuası**, 41 / 1-4 (1984), s. 261-283; İki başdan tasarruf yoluyla vakfedilmede ise, toprağın hem mâlikâne hissesi ve hem de divânî hissesi değişik şahıslar tarafından bir tesise vakfediliyordu. Divânî hissenin sahibi timarlı sipahi ise, hisse vakfedildiği zaman divânîsi timar yazılan tabiriyle zikrediliyordu, bkz. M.M.İlhan, " 1518 Tarihli Tapu Tahrir Defteri'ne Göre Amid Sancağı'nda Timar Dağılımı ", **Tarih Enstitüsü Dergisi**, 12 (1981-1982), s.98.

20) Kaza , sancağın bir alt birimidir, o dönemlerde şer'i işlerin görülmesi için başına kadı gönderilen mahallere deniliyordu. Nahiye, yan, taraf, çavre,memleket manasına gelir, kazanın bir alt birimini ifade ederdi. Divân, bir kısım köylerin bir arada ve adı geçen bir merkez etrafında idarî ve kazaî bir birlik olarak ve bir nahiyeye bağlı şekline denilmektedir. Karye (Köy) ve Mezre'a (Ekinlik) ise, en küçük yerleşme birimleridir. Bu kavramların açıklamaları ve devirlere göre meydana gelen mâna kaymaları ve yüklemeleri için bkz. T.Baykara, a.g.e., s. 32-42; T. Gökbilgin, " Nahiye ", İ.A., IX, s.37-39; T.Gökbilgin, "Eyâlet-i Rûm ", s.53; N.Tunçdilek, **Türkiye İskan Coğrafyası**, İstanbul 1967, s. 132; H.İnalçık, **Sûret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid**, 2. bsk., Ankara 1987, s.XXVIII; B. Yediyıldız, **Ordu Kazası Sosyal Tarihi**, Ankara , 1985, s.44-45.

Akçe tutarındadır(21).

VAKIFLARI : (22)

1- Arguma Nahiyesi'ne bağlı Aleviler Köyü'nün mâlikâne hissesinin tamamı. Bugün Amasya İli Suluoca İlçesi'nin merkez bucağının eski ismi olan köyün yapılan tahririnde vergi nüfusu 167, yıllık mâlikâne geliri 9000 akçe olarak görünmektedir(23).

2- Arguma'ya bağlı Bozbeğ Köyü'nün divanisi timar yazılan mâlikâne hissesi. Köylerimizle ilgili eserlerde ismine rastlanılmayan köyün tahririne göre vergi nüfusu 220, yıllık mâlikâne geliri 30648 akçedir(24).

3- Arguma'ya bağlı Gelingiras Divanı'nın geliri. Bugün Karşıyaka adı ile Amasya İli Merzifon İlçesi'ne bağlıdır(25).

4- Gelingiras'a bağlı Firuzi Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Ortayazı adı ile Suluova İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 91,yıllık geliri 9305 akçedir(26).

5- Gelingiras'a bağlı Kıran Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Kıranbaşalan ismi ile Suluova İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 58, yıllık geliri 5587 akçedir (27).

21) O dönemde hazırlanan Harameyn bütçesiyle ilgili bir yazma eserde, Devletin çeşitli yerlerinden Harameyn'e yapılan vakıfların toplam geliri 7.5 Milyon (Akçe) olarak gösterilmektedir, bkz. İ.Ceylan, " Kanunî'nin Harameyn Değişme Vakfı ve Vakfiyesi ", V.Milletler Arası Türkoloji Kongresi, Tebliğler III Türk Tarihi, İstanbul 1986, s. 173, not: 25; Akçe, Osmanlı Devleti'nde kullanılan bir para birimidir. " 1470 yılına kadar hacmine bakılmaksızın, miktarı neyi bulursa bulsun, her türlü ödemede kullanılan akçe,1.152 gr. ağırlığında bir sikke idi. 1565 yıllarında 100 dirhemlik gümüşden 450 akçe kesiliyor ve ağırlığı 0.681 gr. gümüşe tekabül ediyordu ", bkz. H.Sahillioğlu, " Osmanlı Para Tarihinde Dünya Para ve Maden Hareketinin Yeri ", Gelişme Dergisi, Özel Sayı (1978), s.3-38, Tablo: 8.

22) TKGMA Defter-i Evkâf-ı Rûm, nu. 583, s. 76b, 77a,79b,80a,85b,89a,89b, 90a, 92b, 94b; Defterde vakıf kaydı şu şekilde geçmektedir, Karye-i Aleviler tâbi-i Arguma mâlikâne-i tamam vakf-ı Mekke-i Mükerrreme; metinde geçen Semâil ve Tümnük, Defterde Aştakul Nahiyesine bağlı olarak gözükmektedir.

23) Yer Adları Cetveli, 1/800000 Ölçekli Türkiye Haritası (İndeks), Ankara 1946,s.17; TD. nu 26, s.22a.

24) TD. 26,s.60b.

25) Türkiye Mülki ve İdare Bölümleri Belediyeler ve Köyler, 1 Ağustos 1977 Durumu , Ankara 1978, s. 73.

26) A.g.e ., s.74; TD. 26, s.95a.

27) A.g.e., s.73; TD. 26, s.94b.

6- Gelingiras'a bağlı Alişar Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Merzifon İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririnde vergi nüfusu 229, yıllık geliri 15450 akçe olarak tesbit edilmiştir(28).

7- Semâil'e bağlı Uluky' n yıllık gelir. Bugün Çorum İli Kargı İlçesi'ne bağlı olan köyün kaydına Amasya Tahrir Defteri'nde rastlanılmadı(29).

8- Trnk Köyü' ne bağlı Yenice Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Merzifon İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 38, yıllık geliri 6458 akçedir(30).

9- Semâil'e bağlı Kavacık Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum İli Merkez İlçeye bağlı olan köyün kaydına Amasya Tahrir Defterleri'nde rastlanılmamıştır(31).

10- Semâil'e bağlı Elmalu Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum İli Merkez İlçeye bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 93, yıllık geliri 9713 akçedir (32).

11- Semâil' e bağlı Eskieken Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum Merkez İlçeye bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 120, yıllık geliri 12221 akçe olarak gözükmektedir (33).

12- Semâil'e bağlı Karadekin Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Köylerimizle ilgili eserlerde ismine rastlanılmayan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 67, yıllık geliri 7398 akçedir(34).

13- Semâil'e bağlı Hamzalu Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Hacı Hamza adı ile Çorum İli Kargı İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 27, yıllık geliri 4398 akçedir (35).

14- Semâil'e bağlı Güney Köyü'nn iki başdan yazılan hissesi. Bugün Kargı İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 204, yıllık geliri 13113 akçedir (36).

28) Yer Adları Cetveli, s. 73; TD. 26, s.94a.

29) A.g.e., s.337.

30) Türkiye Mülki ve İdare Bölümleri, s. 73; TD. 26, s.99a.

31) A.g.e., s. 245.

32) A.g.e., s.245; TD. 26, s.99a.

33) A.g.e., s.245; TD. 26, s.99b.

34) TD. 26, s.101a.

35) A.g.e., s.248; TD. 26, s. 101b

36) A.g.e., s.248; TD. 26, s. 102a

15- Semâil'e bağlı Şehrî Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi.Köylerimizle ilgili eserlerde ismine rastlanılmayan köyün yapılan tahririnde vergi nüfusu 54, yıllık geliri 5578 akçe olarak görünmektedir(37).

16- Türnük Köyü'ne bağlı Emirlü Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Amasya İli Gümüşhacıköy İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 52, yıllık geliri 7615 akçedir(38).

17- Türnük'e bağlı Yakub Hacı Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Merzifon İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 77,yıllık geliri 8819 akçedir(39).

18- Türnük'e bağlı Akpınar Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Merzifon İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 37, yıllık geliri 8188 akçedi (40).

19- Semâil'e bağlı Kuzsaray Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum İli Merkez İlçeye bağlı Kuşsaray adı ile anılan köy olması ihtimali vardır. Köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 99, yıllık geliri 7165 akçedir(41).

20- Semâil'e bağlı Boğacık Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum İli Merkez İlçeye bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 50, yıllık geliri 3606 akçedir.(42)

21- Semâil'e bağlı Kultak Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum İli Merkez İlçeye bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 35, yıllık geliri 1920 akçedir(43).

22- Türnük'e bağlı Geçüd Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Köylerimizle ilgili eserlerde ismine rastlayamadığımız köyün tahririnde vergi nüfusu 58, yıllık geliri 5974 akçe olarak görünmektedir(44).

37) TD. 26, s.97a.

38) A.g.e., s. 73; TD. 26, s.98b.

39) A.g.e., s.73; TD. 26, s.98b.

40) A.g.e., s.73; TD. 26, s.95b.

41) A.g.e., s.245; TD. 26, s. 96a

42) A.g.e., s. 245; TD. 26, s.97a.

43) A.g.e., s.245; TD. 26, s. 97a.

44) TD. 26, s. 98a.

23- Semâil'e bağlı Yenice Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Çorum İli Merkez İlçeye bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 22, yıllık geliri 2126 akçedir (45).

24- Gümüş Kazası'na bağlı Yemişen Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Gümüşhacıköy İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 30, yıllık geliri 6771 akçedir (46).

25- Gümüş'e bağlı Ovacık Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Gümüşhacıköy İlçesi Gümüş Bucağı'na bağlı Aşağı ve Yukarı Ovacık adı altında iki köy bulunmaktadır. Köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 94, yıllık geliri 8117 akçedir (47).

26- Savcı Sungur Divanı'nın divanı ve mâlikâne hissesi Sultan Murad Han tarafından vakıftır. Köylerimizle ilgili eserlerde ve Amasya Tahrir Defterleri'nde divanın kaydına rastlanılmamıştır.

27- Gümüş Savcı Sungur Divanı'na bağlı Korkud Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Gümüşhacıköy İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 93, yıllık geliri 8686 akçedir (48).

28- Gümüş'e bağlı Kozluviran Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Kozören adı ile Çorum İli Mecitözü İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 52, yıllık geliri 4599 akçedir (49).

29- Gümüş'e bağlı Ömerce Köyü'nün iki başdan yazılan hissesi. Bugün Gümüşhacıköy İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririnde vergi nüfusu 24, yıllık geliri 2864 akçe olarak görünmektedir (50).

30- Gümüş'e bağlı Obruk Köyü'nün mâlikâne hissesi, Bugün Çorum İli Kargı İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 50, yıllık mâlikâne geliri 1756 akçedir (51).

31- Arguma'ya bağlı Ban Köyü'nün dörtte bir mâlikâne hissesi. Köylerimizle ilgili eserlerde ismine rastlayamadığımız köyün yapılan tahririnde vergi nüfusu 156, yıllık geliri 5250 akçedir (52).

45) A.g.e., s. 245; TD. 26, s.103a.

46) A.g.e., s.72; TD. 34,s.25b.

47) A.g.e., s. 72; TD.34, s.26a

48) A.g.e., s.72; TD. 34, s. 26b.

49) A.g.e., s.72; TD.34, s.27a.

50) A.g.e., s. 72; TD. 34, s.27a

51) A.g.e., s.72; TD. 34, s.27b

52) TD.26, s.38a.

32- Arguma'ya bağlı Karadekin Köyünün divansi timar yazılan yarı mâlikâne hissesi. Köylerimizle ilgili eserlerde ismine tesadüf edilmeyen köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu belirtilmemiş olup, yıllık mâlikâne geliri 2000 akçedir (53).

33- Arguma'ya bağlı Bulak Köyünün divansi timar yazılan mâlikâne hissesi. Bugün Merzifon İlçesi'ne bağlı olan köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 106, yıllık mâlikâne geliri 22000 akçe olarak görünmektedir (54).

34- Geldikln Nahiyesi'ne bağlı Taton Köyünün divansi timar yazılan mâlikâne hissesi. Köylerimizle ilgili eserlerde ismine rastlayamadığımız köyün yapılan tahririne göre vergi nüfusu 152, yıllık geliri 9000 akçedir (55).

35- Geldikln'a bağlı Ağcaviran Köyünün divansi timar yazılan mâlikâne hissesi. Bugün Merzifon İlçesi'ne bağlı olan köyün tahririne göre vergi nüfusu 75, yıllık mâlikâne geliri 5900 akçedir (56).

36- Aştakul Nahiyesi'ne bağlı Gelbulas Mezre'asnn mâlikâne hissesini tamamı. Amasya Tahrir Defterleri'nde rastlayamadık.

37- Aştakul'a bağlı amağacı Köyünün yıllık geliri. Köylerimizle ilgili eserlerde ve Tahrir Defterleri'nde ismine rastlayamadık.

38- Aştakul'a bağlı Hacı Halil Mezre'asnn iki başdan yazılan yıllık geliri. Tahrir göre vergi nüfusu 5 olan mezre'ann yıllık geliri 1326 akçedir (57).

39- Aştakul'a bağlı Turgud Mezre 'as' nn 5000 akçe olan yıllık geliri vakıfdır (58).

53) TD. 26, s. 65b.

54) Köylerimiz 1981, Ankara 1982, s. 105; TD.26, s. 66 a.

55) TD. 26, s. 151a.

56) Türkiye Mlk ve İdare Blmleri, s. 73; TD. 26. s. 158a.

57) TD. 26, s. 97b.

58) TD.26, s.97b.